

Knowledge Management (KM)

บริการนักศึกษาอย่างไรให้ห่างไกลข้อพิพาท :
ศึกษากรณีการดำเนินการตามคำร้องของนักศึกษาที่
มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง

กลุ่มงานวินัยและนิติการ
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗

บริการนักศึกษาอย่างไรให้ห่างไกลข้อพิพาท : ศึกษากรณีการดำเนินการตามคำร้องของ นักศึกษาที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง

ข้อบังคับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ข้อบังคับจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการศึกษาตลอดจนเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาที่จะมีผลให้นักศึกษาเป็นผู้มีสิทธิใช้และแสดงวิทยฐานะได้ ซึ่งตามข้อบังคับมีหลักเกณฑ์ที่ให้นักศึกษามีสิทธิยื่นคำร้องต่าง ๆ โดยมีทั้งในส่วน of คำร้องในเรื่องการศึกษาทั่วไปและคำร้องที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ที่หากนักวิชาการศึกษาดำเนินการโดยไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว อาจทำให้การดำเนินการตามคำร้องดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นเหตุให้ถูกฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้

ด้วยเหตุนี้ กลุ่มงานวินัยและนิติการ กองงานผู้บริหาร จึงได้จัดทำ KM ในหัวข้อ “บริการนักศึกษาอย่างไรให้ห่างไกลข้อพิพาท : ศึกษากรณีการดำเนินการตามคำร้องของนักศึกษาที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อสำรวจลักษณะ การตรวจสอบ และการนำเสนอข้อมูล ตลอดจนการขออนุมัติต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ของนักวิชาการศึกษา ในการดำเนินการตามคำร้องคำขอต่าง ๆ ของนักศึกษา
๒. เพื่อทราบถึงกฎระเบียบที่ใช้ดำเนินการตามคำร้องคำขอต่าง ๆ รวมถึงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้อง
๓. เพื่อสร้างแนวทางการตรวจสอบและนำเสนอข้อมูลให้ถูกต้องตามกฎระเบียบที่ใช้ดำเนินการตามคำร้องคำขอ
๔. เพื่อให้กระบวนการดำเนินการตามคำร้องคำขอและการอนุมัติเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย
๕. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักวิชาการศึกษาในการดำเนินการตามคำร้องคำขอ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องที่สามารถลดข้อร้องเรียนและความเสี่ยงที่นักวิชาการศึกษาอาจถูกดำเนินการตามกฎหมาย

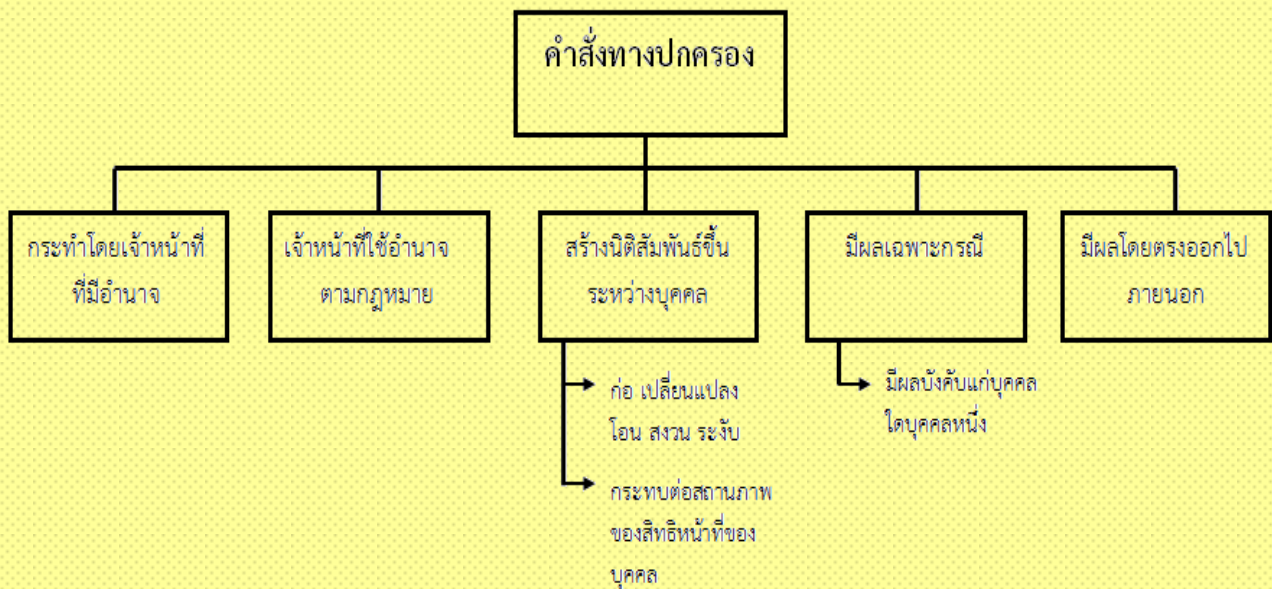

❖ ๑. ความรู้เกี่ยวกับคำสั่งทางปกครอง

★ คำสั่งทางปกครองคืออะไร???

คำสั่งทางปกครอง^๑ คือ การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ และการอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญของคำสั่งทางปกครองได้ ๕ ประการ ดังนี้

^๑ มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

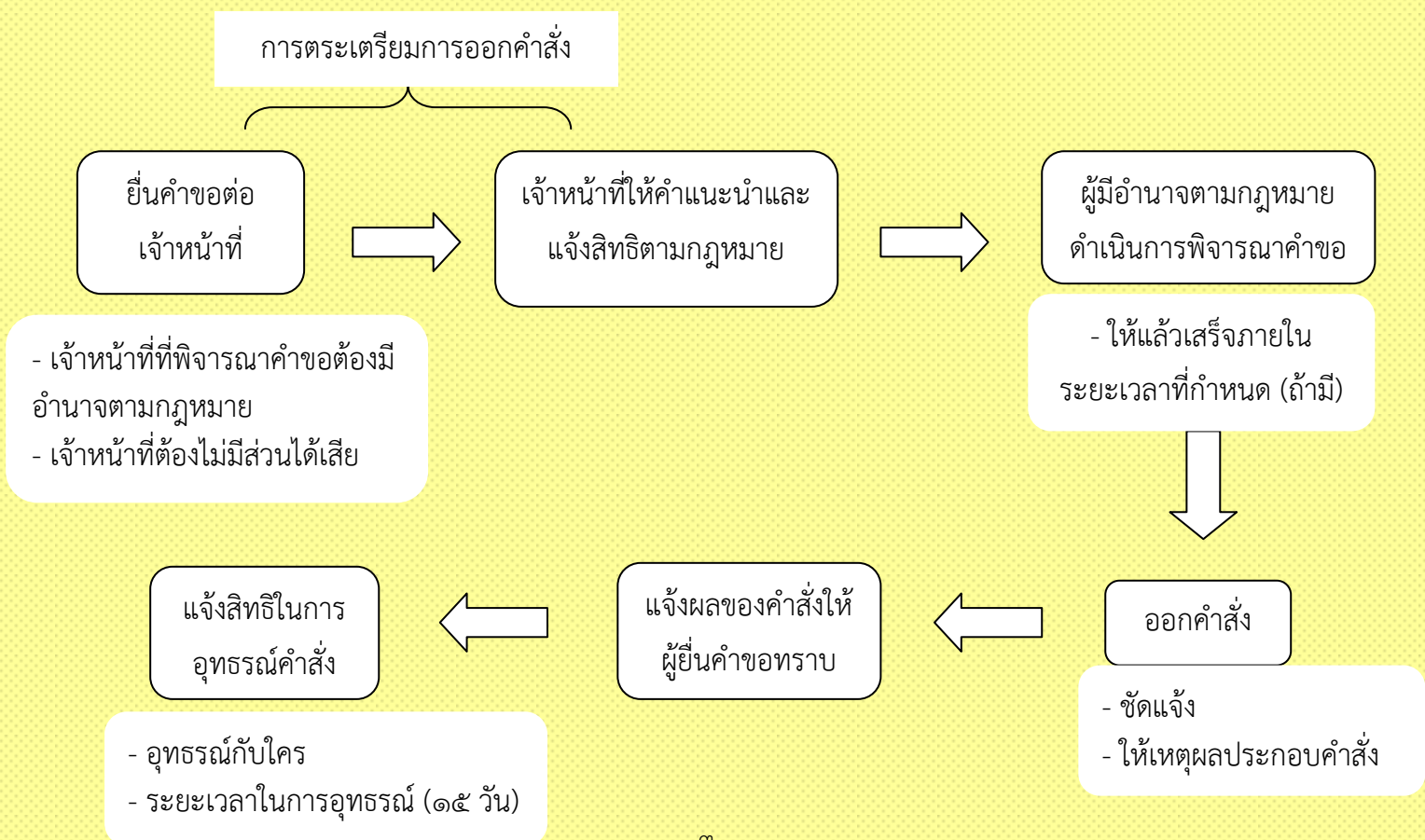

คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือ ต้องมีเหตุผลในการออกคำสั่งซึ่งเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
- (๒) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง
- (๓) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ

★ กระบวนการในการออกคำสั่งทางปกครอง

กระบวนการออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

★ สิทธิตามกฎหมายของผู้ที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง (พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พ.ศ. ๒๕๓๙)

คำสั่งที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองนั้นมีผลทางกฎหมายต่อผู้ที่ได้รับคำสั่ง คือ เมื่อผู้รับคำสั่งทางปกครองถูกระทบสิทธิโดยผลของคำสั่งทางปกครอง บุคคลนั้นก็จะมีสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายหลายประการ ดังนี้

- ๑) สิทธิได้รับแจ้งข้อเท็จจริงและโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน
- ๒) สิทธิตรวจดูเอกสารของเจ้าหน้าที่
- ๓) สิทธิได้รับการแจ้งสิทธิและได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่
- ๔) สิทธิได้ทราบเหตุผลในการออกคำสั่งทางปกครอง
- ๕) สิทธิได้รับทราบถึงแนวทางหรือวิธีการโต้แย้งคำสั่งทางปกครองต่อไป
- ๖) สิทธิได้รับการพิจารณาโดยเร็ว

❖ ๒. แนวทางปฏิบัติของนักวิชาการศึกษาในการพิจารณาคำร้องที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง

การดำเนินการและการสั่งการตามคำร้องของนักศึกษาบางประเภทมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจตามข้อบังคับ โดยคณบดีหรือผู้มีอำนาจเป็นผู้พิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติคำร้องบางประเภทเหล่านั้น โดยหากการพิจารณาไม่อนุมัติคำร้องจะมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิของนักศึกษาในการสำเร็จการศึกษา ดังนั้น ผลของการสั่งการอนุมัติหรือไม่อนุมัติคำร้องดังกล่าว จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง (แม้ว่าจะมิได้จัดทำเป็นรูปแบบของคำสั่งสถาบันหรือคำสั่งคณะก็ตาม) ซึ่งหากนักศึกษาไม่เห็นด้วยกับผลการสั่งการดังกล่าว นักศึกษามีสิทธิอุทธรณ์โต้แย้งและสามารถนำเรื่องไปฟ้องต่อศาลปกครองได้ ซึ่งคำร้องตามข้อบังคับที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง เช่น

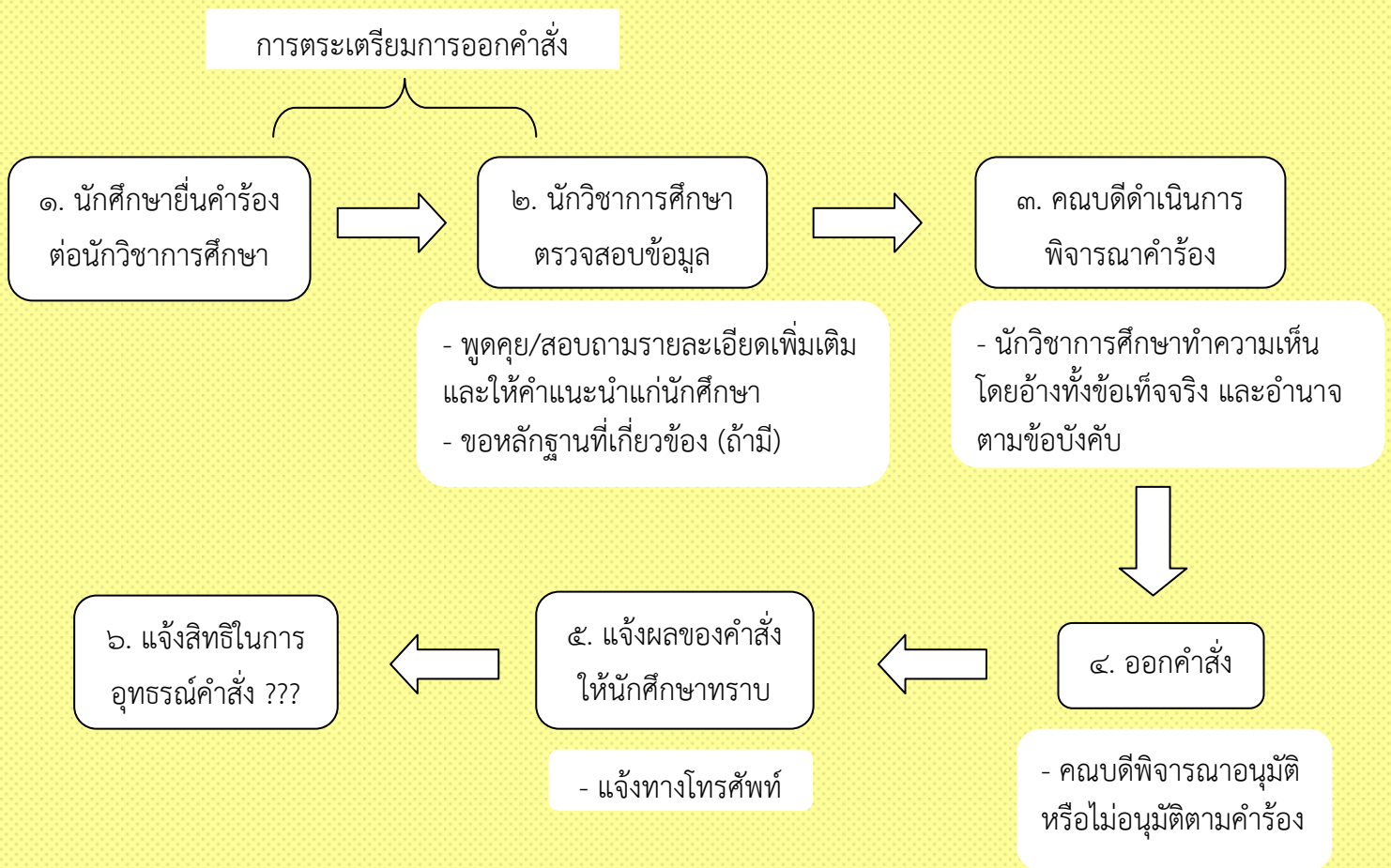
- ๑) คำร้องขอขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาหลังกำหนด (ข้อ ๑๓)
- ๒) คำร้องขอลงทะเบียนหลังกำหนด (ข้อ ๒๐)
- ๓) คำร้องขอลงทะเบียนเข้าเรียนวิชาหลักและ/หรือวิชาโท ๖๐๐๐ ชั่วโมง กรณีลงทะเบียนเข้ามาแล้ว ๒ ครั้ง (ข้อ ๒๑ (๑))
- ๔) คำร้องขอขยายระยะเวลาการศึกษา
 - ๔.๑) คำร้องขอขยายระยะเวลาการศึกษา กรณีนักศึกษาปริญญาโท (ข้อ ๒๗)
 - ๔.๒) คำร้องขอขยายระยะเวลาการศึกษา กรณีนักศึกษาปริญญาเอก (ข้อ ๒๘)
- ๕) คำร้องขอลาพักการศึกษา กรณีไม่สามารถลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ในภาคการศึกษาได้ สำหรับนักศึกษาปริญญาเอก (ข้อ ๓๒)
- ๖) คำร้องขอลงทะเบียนวิทยานิพนธ์หลังกำหนด กรณีนักศึกษาปริญญาโท (แผน ก) (ข้อ ๓๑)
- ๗) คำร้องขอลงทะเบียนวิทยานิพนธ์หลังกำหนด กรณีนักศึกษาปริญญาเอก (ข้อ ๓๒)
- ๘) คำร้องขอโอนหน่วยกิต
 - ๘.๑) คำร้องขอโอนหน่วยกิต กรณีเปลี่ยนคณะ/เปลี่ยนหลักสูตร (ข้อ ๔๘)
 - ๘.๒) คำร้องขอโอนหน่วยกิต กรณีนักศึกษาที่เข้าศึกษาในคณะหรือหลักสูตรใหม่ตามความในข้อ ๕๐ (ข้อ ๕๑)

๘.๓) คำร้องขอโอนหน่วยกิต กรณีนักศึกษาที่เคยศึกษาในหลักสูตรหรือคณะใดของสถาบัน ซึ่งได้ลาออกหรือหมดสภาพการเป็นนักศึกษาของสถาบัน และได้รับการคัดเลือกและขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษามัธยมศึกษาของสถาบัน (ข้อ ๕๒)

๘.๔) คำร้องขอโอนหน่วยกิต กรณีนักศึกษาที่เคยศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตรบัณฑิตหรือปริญญาในระดับเดียวกันในสถาบันการศึกษาอื่น (ข้อ ๕๕)

๙) คำร้องขอลาออก (ข้อ ๗๖ (๓))

★ ขั้นตอนการดำเนินการของนักวิชาการศึกษา

♣ ขั้นตอนที่ ๑ : นักศึกษายื่นคำร้องต่อนักวิชาการศึกษา

นักศึกษารอกข้อความและเหตุผลในแบบฟอร์มคำร้อง พร้อมกับลงลายมือชื่อและวันที่ที่ยื่นคำร้อง

♣ ขั้นตอนที่ ๒ : นักวิชาการศึกษาตรวจสอบข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ นักวิชาการศึกษาจะพูดคุยและสอบถามรายละเอียดถึงเหตุผลในการยื่นคำร้อง ตลอดจนให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการเขียนคำร้องให้ถูกต้อง ชัดเจน มีเนื้อหาครบถ้วน และเข้าใจง่าย นอกจากนี้ นักวิชาการศึกษาอาจขอหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เพื่อประกอบการพิจารณาคำร้อง

❖ ขั้นตอนที่ ๓ : การดำเนินการพิจารณาคำร้อง

การทำความเข้าใจของนักวิชาการศึกษาเพื่อเสนอคุณสมบัติพิจารณาคำร้องนั้น นักวิชาการศึกษาส่วนใหญ่จะอ้างข้อบังคับในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำร้องนั้น ๆ ประกอบการทำความเข้าใจ ซึ่งนักวิชาการศึกษาบางคณะก็จะเขียนเนื้อหาของข้อบังคับด้วย หรือบางคณะก็จะถ่ายเอกสารเนื้อหาของข้อบังคับที่เกี่ยวข้องแล้วเน้นข้อความเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะต่อไป

แต่สำหรับระยะเวลาในการดำเนินการพิจารณาคำร้องนั้น คณะส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน

❖ ขั้นตอนที่ ๔ : การออกคำสั่ง

เมื่อนักวิชาการศึกษาได้ทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดทำความเห็นที่แสดงข้อเท็จจริงและอำนาจตามข้อบังคับแล้ว ก็จะเสนอเรื่องไปยังคณะพิจารณาอนุมัติต่อไป

❖ ขั้นตอนที่ ๕ : การแจ้งผล

เมื่อคณะสั่งการอนุมัติหรือไม่อนุมัติตามคำร้องแล้ว นักวิชาการศึกษาส่วนใหญ่จะแจ้งผลการพิจารณาคำร้องให้นักศึกษาทราบโดยทางโทรศัพท์ และบางคณะก็จะบันทึกวันเวลาที่ได้แจ้งผลไว้ในตัวคำร้องด้วย ในขณะที่บางคณะตัวแบบฟอร์มคำร้องมีช่องให้นักศึกษาลงชื่อรับทราบผลของคำร้องเพื่อเป็นหลักฐานว่านักศึกษาได้ทราบผลของคำร้องแล้วและป้องกันไม่ให้เกิดข้อโต้แย้งในภายหลัง

❖ ขั้นตอนที่ ๖ : การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่ง

แนวทางปฏิบัติของคณะไม่ได้กล่าวถึงสิทธิในการอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งในกรณีที่นักศึกษาไม่เห็นด้วยกับคำสั่งแต่อย่างใด

❖ ๓. ข้อควรพึงระวังในแนวทางปฏิบัติของนักวิชาการศึกษา

➤ เนื่องจากนักศึกษามีสิทธิได้รับทราบเหตุผลในการออกคำสั่ง ซึ่งเหตุผลนั้นจะต้องประกอบไปด้วย (๑) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (๒) ข้อกฎหมายที่ใช้อ้างอิง และ (๓) ข้อพิจารณาและสนับสนุนการใช้ดุลพินิจ ดังนั้น การทำความเข้าใจของนักวิชาการศึกษาจึงควรมีทั้งข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของคำร้อง อำนาจตามข้อบังคับในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และข้อพิจารณาอื่น ๆ ประกอบการใช้ดุลพินิจในการทำคำสั่งด้วย

การไม่กำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการพิจารณาคำร้องไว้อย่างชัดเจน อาจทำให้เจ้าหน้าที่ไม่เร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาอันสมควร อันอาจเป็นเหตุให้ถูกฟ้องร้องฐานละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรตามกฎหมายได้ ด้วยเหตุนี้ คณะจึงควรกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการพิจารณาคำร้องไว้ ทั้งนี้ กรอบระยะเวลาดังกล่าวควรเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมตามแต่ละประเภทของคำร้องด้วย

➤ เนื่องจากคำร้องที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองนั้น ต้องทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง ดังนั้น นักวิชาการศึกษาจึงควรพิจารณาและตรวจสอบว่าตามข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับคำร้องในเรื่องนั้น ๆ ให้อำนาจใครเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติ

➤ เมื่อผู้มีอำนาจได้พิจารณาคำร้องแล้ว จะต้องแจ้งผลให้ผู้ยื่นคำร้องทราบทุกกรณี ซึ่งการแจ้งผล อาจทำได้ด้วยวาจาได้ ดังนั้น นักวิชาการศึกษาจึงควรแจ้งผลของคำร้องให้นักศึกษาทราบทุกกรณีไม่ว่าคำร้องนั้นจะได้รับการอนุมัติหรือไม่ก็ตาม และเพื่อให้การดำเนินการตามคำร้องครบถ้วนและถูกต้องตามกฎหมายและให้เป็นหลักฐานว่าได้แจ้งผลให้นักศึกษาทราบแล้ว คณะควรให้นักศึกษามาเซ็นรับทราบผลการพิจารณาคำร้องด้วย (แม้ว่าจะได้แจ้งด้วยวาจาแล้วก็ตาม)

➤ เนื่องจากการออกคำสั่งทางปกครองนั้น กฎหมายบัญญัติว่าผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่ง ดังนั้น เมื่อนักวิชาการศึกษาแจ้งผลของคำสั่งแก่นักศึกษาแล้ว ก็ต้องแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งด้วย โดยต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการอุทธรณ์ว่า อุทธรณ์กับใคร และต้องอุทธรณ์ภายในระยะเวลาใด ซึ่งตามกฎหมายระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งต้องทำภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่นักศึกษาได้รับแจ้งคำสั่ง

